

VEILEDER

Navn på aktiviteten: **Forske i fjæra**

Dato: Tirsdag 04.07

Tidsramme: 2t 30 min kl 10:00-12:30

Ansvar for aktiviteten: Lillesand speidergruppe

Risikoanalyse vedlagt

Kjøreplan	Gjennomføring
<ul style="list-style-type: none"> • Velkommen til alle 	5 min
Innkalle til peffmøte; <ul style="list-style-type: none"> – Sikkerhet: er på risikonivå 2 eller 3 middels-høy i risikoanalysen. Fortell at alle må ha på vest. Fortell hvor de kan finne hjelp ved ulykke/skade – Informere om veilederne og hva de kan bistå med – Gjennomgang av aktivitet og spør om de har forstått oppgaven. Oppfordre til å finne løsning innad i patruljen, eller be nabo-patruljen om hjelp før de eventuelt søker veiledning hos en leder 	15 min
<ul style="list-style-type: none"> • Patruljefører mottar utstyr 	10 min
<ul style="list-style-type: none"> • Patruljene gjennomfører aktivitet (se neste side) 	1,5 time
<ul style="list-style-type: none"> • Avslutning: Patruljen går gjennom/oppsummerer resultatene 	20 min
<ul style="list-style-type: none"> • Dyr helles ut i sjøen, utstyr leveres inn 	10 min
<ul style="list-style-type: none"> • Si farvel til alle 	

Ingen speidere får gå fra aktivitetsområdet før endt aktivitets tid.

Evaluering av aktivitet:

- Hva gikk bra?
- Hva kunne vært gjort annerledes?
- Annet viktig programetaten må vite

Signatur av øktansvarlig: _____

Risikoanalyse

Utført av programetaten, Nord17

Delaktivitet	Uønsket hendelse	Konsekvens	Sannsynlighet	Risiko	Risikoreduserende tiltak	Restrisiko
Vannaktivitet ved vannkant	Nedkjøling	3	4	Middels	Redningsvester, ulltepper	Middels
Vannaktivitet ved vannkant	Drukning	5	2	Høy	Redningsvester, ulltepper	Middels

VEILEDER

Forske i fjæra

Programaktivitet ved Landsleir, Nord 17

Aktiviteten har tre hovedmomenter knyttet til livet i fjæresonen:

- a) Biologisk mangfold,
- b) marint søppel
- c) matauk

Mål med aktiviteten:

- a) Å utforske arts mangfoldet i fjæresonen. Speiderne skal selv prøve å bestemme artene, samt registrere artenes leveområder. Det er ønskelig at speiderne reflekterer over artenes ulike tilpasninger til miljøet i fjæresonen.
- b) Å bli bevisst miljøproblemer knyttet til marin forsøpling. Utforske kilden til forsøplingen. Å selv redusere problemet ved å plukke søppel.
- c) Å utforske de ulike matressurser som vi kan benytte oss av i sjøen og fjæra.

Utstyr (per patrulje):

Hver patrulje tar med: stormkjøkken, spade, bøtte

Hver patrulje får utdelt:

Håver
2-3 Isbokser eller andre små kar/beholdere
Husholdningstråd (til krabbesnøre)
Lupeboks
Bestemmelsesark (laminert)
Oppgaveark
Blyanter

Gjennomføring:

Dersom 100 patruljer (ca 700 speidere) skal delta, må gruppen deles i 4.

Økta starter med 4 parallelle Peff-møter (a' 25 peffer): Patruljeførere får en kort instruksjon om opplegget.

Hver patrulje får tildelt et område på stranda (ca 20 m) der oppgavene skal gjennomføres.

Patruljene skal i størst mulig grad gjennomføre aktivitetene på egen hånd.

Patruljen bestemmer selv om de ønsker å gjennomføre alle tre oppgavene, eller legge ekstra vekt på kun 1-2 av oppgavene. Det er viktig at alle i patruljen er aktive gjennom hele økta. Gi oppfordring til å finne flest mulig dyr og alger:

- Let på steiner og fjell, se under steiner og mellom tang
- Plukk noen tang-kvaster, og rist i et kar med vann
- Grav i sanden: se etter pustehullene til skjell.

Veiledere/ledere i området har bestemmelsesbøker dersom det er arter som ikke lar seg bestemme ved hjelp av utdelt materiell.

1) BIOLOGISK MANGFOLD			
OPPGAVE	HVA	HVORDAN	HVORFOR
Tidevann	Måle tidevannsforskjell	Marker vannstanden ved starten av økta med en pinne. Sett et nytt merke ved slutten av økta. Estimer avstanden.	Observere hvordan vannet beveger seg. Bli bevisst variasjonene i miljøforhold.
Sonering	Registrere sonering av tangarter	Finn navn på minst fire tang-arter. Finn ut hvor de forskjellige tangartene vokser, (rekkefølgen fra øverst til nederst). Noter navnet på riktig plass på figuren.	Observere sonering av arter i fjæresonen. Reflektere over hvordan artene er tilpasset ulike miljøforhold i fjæra.
Alder på griselang	Bestemme alder på en griselang	Finn alderen på en griselang ved å telle blærene på hovedstilken og så legge til 2 år.	Øvelse i observasjon. Bli kjent med algers morfologi og vekst.
Hvilke arter?	Registrere arter av dyr og alger	Bruk bestemmelsesark for å bestemme. Hent hjelp hos nabogrupper og veiledere.	Øvelse i artsbestemmelse, trening i observasjon av farge og form. Studere og lære om artsmangfold.
Levende eller død?	Registrer om arten lever eller er død	Kryss av i skjema. Døde dyr er f.eks tomme skjell. Noen fastsittende dyr ser døde ut, men har bare lukket seg inne	Se forskjell på levende og døde. Tomme skjell kan ha kommet langveisfra.
Hvor lever arten?	Registrer artens habitat	Kryss av i skjema om arten ble funnet fastsittende på fjell, på eller i sand, eller fritt i vannet.	I fjæra er hver art tilpasset et bestemt miljø. Hvor en art lever er derfor ikke tilfeldig, men et resultat av sterk kobling mellom miljø og artens biologi.
2) MARINT SØPPEL			
OPPGAVE	HVA	HVORDAN	HVORFOR
Søppelregistrering	Registrering av type søppel	Kryss av i skjema, eller skriv inn type søppel	Bli bevisst over hvor søppelet kommer fra. Reflektere over hvordan søppelmengdene kan reduseres.
Søppelregistrering	Registrering av mengden søppel	Tell antall av hver søppeltype	Bli bevisst omfanget av marin forsøpling.
Du kan hjelpe	Søppelplukking	Plukk opp alt søppel dere finner i patruljens strandsone. Legg i søppelsekk.	Bidra til å redusere forsøpling.
3) MATAUK			
OPPGAVE	HVA	HVORDAN	HVORFOR
Forsøk med alge	Utforsk algepigmenter	Legg en brunalge i kokende vann. Observer endring i farge.	Utføre forsøk. Diskutere årsaker. Lære om algepigmenter.
Smak på livet i fjæra	Utforsk spiselige alger og dyr	Kok opp vann på stormkjøkken. La dyr/alger koke et par minutter. Alle i patruljen smaker, og vurderer.	Øvelse i systematisk arbeid (testing). Vekke nysgjerrighet, og utforskertrang.